

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

«06» грудня 2023 року № 9рс - 630/23-вих.

**Голові Вищої кваліфікаційної
комісії суддів України
Ігнатову Р.М.**

**Членам Вищої кваліфікаційної
комісії суддів України**

**вул. Генерала Шаповала, буд. 9,
м. Київ, 03110
inbox@vkksu.gov.ua**

Щодо надання роз'яснень

Шановний пане Романе!

Шановні колеги!

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 71 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (далі – Закон) для участі у доборі кандидат на посаду судді подає декларацію доброчесності кандидата на посаду судді.

Крім того, згідно з ч. 1 ст. 62 Закону суддя зобов'язаний щорічно до 1 лютого подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ, Комісія) декларацію доброчесності за формою, що визначається Комісією.

На виконання вимог п.41 розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону Комісією 31.10.2016 ухвалено рішення № 137/зп-16, яким, крім іншого, затверджено форму декларації доброчесності судді.

24 вересня 2018 року Комісія ухвалила рішення № 205/зп-18 про затвердження форми декларації доброчесності кандидата на посаду судді та внесення змін до форми декларації доброчесності судді, затвердженої рішенням Комісії від 31.10.2016 № 137/зп-16, шляхом викладення правил її заповнення у редакції згідно з додатком 2.

У свою чергу 02.11.2023 ВККС ухвалила рішення №120/зп-23 про внесення змін до форм декларації доброчесності судді, затверджених вказаними вище рішеннями Комісії.

Як вбачається із тексту Додатків №1 та №2 до рішення Комісії №120/зп-23, у деклараціях доброчесності судді та кандидата на посаду судді, суб'єкту

декларування необхідно буде надати відповіді "підтверджую/не підтверджую" на 28 тверджень.

Проте за результатами аналізу змісту даних тверджень, а також Правил заповнення та подання форм декларації доброчесності судді та кандидата на посаду судді в новій редакції, вважаємо за належне зауважити, що окремі формулювання у відповідних деклараціях потребують додаткових роз'яснень, адже вони сформульовані таким чином, що не завжди дозволяють дати конкретну відповідь "підтверджую" або "не підтверджую".

Частиною 6 статті 62 Закону визначено, що у разі одержання інформації, що може свідчити про недостовірність (в тому числі неповноту) тверджень судді у декларації доброчесності, Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить відповідну перевірку.

Неподання, несвоєчасне подання декларації доброчесності суддею або декларування в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень мають наслідком дисциплінарну відповідальність, встановлену цим Законом.

Зважаючи на сукупність наданих Комісії повноважень щодо затвердження форми декларації доброчесності, проведення перевірок щодо недостовірності тверджень судді у декларації, слід прийти до висновку, що Комісія має право надавати роз'яснення щодо порядку та правил її заповнення.

Зважаючи на викладене, звертаюсь до Вас з проханням розглянути на засіданні Комісії та затвердити офіційні роз'яснення щодо порядку заповнення декларації доброчесності судді.

Принагідно надсилаю орієнтовний (але не вичерпний) перелік питань, які потребують роз'яснення:

Пункт 1 "Рівень мого життя відповідає наявному в мене та членів моєї сім'ї майну й одержаним нами доходам".

Пункт 2 "Мною не здійснювалися витрати, що перевищують мої доходи, отримані із законних джерел".

Пункт 3 "Членами моєї сім'ї не здійснювалися витрати, що перевищують наші доходи, отримані із законних джерел".

Пункт 4 "Майно, що належить мені та/або членам моєї сім'ї на праві володіння, користування або розпорядження, було набуто із законних джерел".

Для забезпечення більшої ясності щодо твердження у згаданих пунктах потрібно роз'яснити кілька ключових аспектів:

Визначення "рівня життя": Потрібно чітко визначити, що вважається "рівнем життя". Чи це включає тільки основні потреби, як-от житло, їжа, одяг, освіта та медичне обслуговування, чи також враховуються додаткові аспекти, такі як розваги, подорожі, розкішні товари?

Методологія оцінки: Яким чином суб'єкти декларування повинні оцінювати та порівнювати свій рівень життя з майном і доходами? Чи існують конкретні критерії або настанови для цього? Як діяти суб'єкту декларування, якщо члени сім'ї не надають відповідну інформацію?

Визначення термінів "Майна та доходів": Як детально потрібно враховувати всі види майна та доходів? Чи включаються тільки основні види доходів (зарплата, дивіденди, ренти) та основні активи (нерухомість, автомобілі), чи також потрібно враховувати менш очевидні активи та джерела доходу? Чи можна вважати доходом подарунки, сплату аліментів, благодійну допомогу, пенсію, кошти, які суддя збирав на підтримку ЗСУ, тощо? А також чи враховує розмір отриманих доходів нараховані податки і збори та чи є в розумінні даного поняття доходом кошти, що були нараховані, але не отримані?

Члени сім'ї: Кого слід вважати членами сім'ї в контексті цього твердження? На яку дату? Чи існують обмеження за ступенем спорідненості або за типом сімейних зв'язків? Які саме? Як оцінювати майновий стан/витрати членів сім'ї, інших осіб? Які параметри або індикатори слід використовувати?

Періодичність та зміни у фінансовому стані: Як часто слід переоцінювати це твердження? Чи потрібно враховувати зміни у фінансовому стані, які можуть відбутися протягом року?

З цього приводу варто зазначити, що питання періодичності та строковості виникатиме і щодо інших тверджень, адже з огляду на те, що ця декларація подається щорічно слід обґрунтовано вважати, що усі твердження у ній стосуються періоду попереднього календарного року, тобто декларація подана у 2024 році очевидно охоплюватиме період з 01 січня 2023 року по 31 грудня 2023.

Документальне підтвердження: Які документи або докази потрібні для підтвердження цього твердження? Чи потрібно надавати документи, які підтверджують доходи та вартість майна, у які строки? Як довго суддя має зберігати відповідні докази щодо минулих періодів?

Залежно від визначення поняття "дохід" варто також окреслити поняття "законні джерела отримання доходу". Наприклад, чи включаються до поняття "доходу" кошти, зібрані від третіх осіб на благодійну допомогу ЗСУ тощо? Чи вважається такий дохід "законним джерелом отримання доходу".

Визначення поняття "витрати": Які конкретно витрати враховуються? Чи включаються всі витрати, включно з повсякденними покупками, комунальними платежами, інвестиціями, покупкою майна чи цінних паперів, чи включаються до витрат кошти, які були передані як благодійна допомога та були витрачені на відповідні потреби?

Згідно з ст. 190 Цивільного кодексу України майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Проте дане визначення є доволі широким та в межах твердження декларації добросовісності потребує уточнення, а саме щодо складу такого майна, його граничної мінімальної вартості, оскільки, наприклад, рухома річ може бути недороговартісною і навпаки. Таким чином задля забезпечення визначеності необхідно більш детально роз'яснити поняття "майна".

Які конкретно види майна включаються? Чи це тільки нерухомість та автомобілі, чи також акції, цінні папери, мистецтво, коштовності тощо?

Форми володіння, користування, розпорядження. Що саме означає володіння, користування та розпорядження майном? Чи існують специфікації або обмеження для кожної з цих форм?

Чи обмежується це твердження майном, набутиим протягом певного часового періоду (наприклад, за останній рік), чи воно охоплює все майно незалежно від часу набуття?

Щодо пункту 5 "Мною вжито розумних заходів для з'ясування майнового стану осіб, стосовно яких я повинен/повинна зазначити відомості у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування".

Поняття "розумного заходу" є невизначеним та недостатньо чітким, що у свою чергу потребує додаткового роз'яснення. Загалом твердження даного пункту зобов'язує суддю (кандидата на посаду судді), у разі необхідності, мати необхідну доказову базу підтвердження вжиття таких розумних заходів.

Тому слід роз'яснити, що саме вважається розумними заходами для з'ясування майнового стану, які конкретні дії або кроки можна вважати такими заходами?

Як забезпечується дотримання правил конфіденційності та приватності при зборі та зазначенні відомостей про майновий стан інших осіб?

Які документи або докази потрібні для підтвердження вжитих заходів і з'ясування майнового стану? Як довго їх слід зберігати після подання декларації?

Знову ж таки, чи обмежується це твердження заходами вжитими протягом певного часового періоду (наприклад, за останній рік), чи воно охоплює попередні періоди?

Пункт 6 "Мною вчасно подано декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в якій зазначено достовірні відомості".

Пункт 8 "Мною вчасно подано декларацію родинних зв'язків та зазначено у ній достовірні (у тому числі повні) відомості".

Пункт 9 "Мною вчасно подано декларацію доброчесності та зазначено у ній достовірні (у тому числі повні) відомості".

Ці твердження здаються досить чітким і не потребують значних роз'яснень, оскільки вони стосуються прямих дій: подання декларації та зазначення в ній достовірної інформації. Однак, визначення "достовірних відомостей" потребує роз'яснення. Які критерії чи стандарти є прийнятні для перевірки твердження про достовірність відомостей?

Питання "повноти" відомостей у декларації родинних зв'язків є ключовим і може викликати складнощі, особливо коли мова йде про родичів, з якими не підтримується зв'язок. Як слід чинити у випадку, коли декларант не має інформації про місце роботи або інші важливі дані про родичів, з якими він не підтримує зв'язок? Чи потрібно вживати заходів для з'ясування цієї інформації? У яких розумних межах?

Пункт 7 "У моєму володінні та/або користуванні тривалістю сукупно більше 30 днів не перебували транспортні засоби та/або об'єкти нерухомості, відомості про які не підлягають внесенню в декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування".

Слід зазначити, що відповідно до актуальних роз'яснень НАЗК щодо заповнення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, дані про об'єкт декларування (зокрема, нерухомість, об'єкти незавершеного будівництва, цінне рухоме майно, транспортні засоби), що перебував у володінні та/або користуванні суб'єкта декларування та/або членів його сім'ї, зазначаються в декларації, якщо такий об'єкт перебував у володінні або користуванні станом на останній день звітного періоду (за умови, що право володіння або користування виникло не менше ніж за 30 календарних днів, що передували останньому дню звітного періоду) або сукупно протягом не менше половини днів протягом звітного періоду (не менше 183 днів для щорічної декларації з будь-якою позначкою та декларації кандидата на посаду).

Відтак нелогічним виглядає необхідність зазначення у декларації добросовісності відомостей про сукупне володіння/користування тривалістю більше 30 днів.

Очевидно, якщо таке володіння/користування тривало менше 183 днів, то відомості про такі об'єкти не зазначаються у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. В даному випадку ВККСУ по суті поклала додатковий тягар у декларуванні на суддів (кандидатів), який не обумовлений вимогами чинного законодавства.

Відтак хотілось би зрозуміти, чому для різних типів декларацій застосовуються різні терміни володіння чи користування майном? Яка логіка та мотивацію впровадження таких прав?

Крім того, слід надати вичерпні роз'яснення (на зразок того, як це робить НАЗК) щодо визначення термінів "володіння" та "користування": Як точно визначаються ці терміни? Чи включає "користування" тимчасове використання майна, яке не належить суб'єкту декларування? Як документувати та підтвердити сукупну тривалість володіння або користування об'єктом протягом 30 днів? Чи існують вимоги до такого документування?

Щодо п.13 "Мною не використовувався статус займаної посади з метою незаконного отримання мною або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди, коли такі діяння не утворювали складу злочину або кримінального правопорушення".

Аналіз даного твердження свідчить про те, що воно є надто складним та багатозначним.

Відтак є необхідність роз'яснення окремих його аспектів.

Що конкретно вважається використанням статусу займаної посади? Які дії або ситуації можуть бути інтерпретовані як таке використання? Які специфічні

дії або обставини кваліфікуються як незаконне отримання матеріальних благ або вигоди? Як можна довести або спростувати наявність такого наміру (мети)? Як розрізнити дії, які "не утворюють складу злочину або кримінального правопорушення" від тих, що утворюють? Чи існують конкретні приклади або ситуації, які можуть слугувати орієнтиром? Яким чином може бути оцінено вплив або участь третіх осіб у таких діях? Які критерії використовуються для визначення їхньої ролі та відповідальності? Хто в даному випадку є третьою особою?

Пункт 14 "Мною використовується українська мова як єдина державна мова при здійсненні правосуддя та інших повноважень, визначених законом".

Повноваження судді, в тому числі щодо здійснення правосуддя, визначені Конституцією України та Законом України "Про судоустрій та статус суддів", а також процесуальними кодексами України. Тому доречно роз'яснити термін "інших повноважень, визначених Законом". Які конкретно повноваження підпадають під це визначення? Чи можна дати приклади таких повноважень?

Пункт 15 "Мною не вчинялися дії з метою набуття громадянства (підданства) іноземної держави".

Пункт 16 "Мені не відомо про існування оформлених на моє ім'я документів, що підтверджують мою належність до громадянства (підданства) іноземної держави".

За змістом статті 126 Конституції України повноваження судді припиняються у разі припинення громадянства України або набуття суддею громадянства іншої держави.

Аналогічні положення містить і стаття 121 Закону.

У той же час, відповідні зміни набрали чинності з 30.09.2016 року і до зазначеної дати такої підстави як припинення повноважень судді у зв'язку з набуттям суддею громадянства іншої держави не існувало.

У засобах масової інформації з'являється різна інформація щодо наявності російського громадянства в окремих суддів. Однак не виключено, що окремі судді можуть мати громадянство й інших держав. Відтак у процесі застосування відповідних норм права може виникати ряд питань.

Чи застосовуються нові правила щодо припинення повноважень суддів у зв'язку з набуттям громадянства іншої держави до суддів, призначених до 30.09.2016 року або ж суддів, які вчинили дії з метою набуття громадянства (підданства) іноземної держави до 30.09.2016 року? Які конкретні перехідні положення були передбачені для впровадження цих змін? Чи існують специфічні правила або винятки для суддів, які опинились під дією нових норм? Які дії слід вжити суддям, які можливо набули громадянство іншої держави до введення нових правил?

З огляду на те, що підстави набуття громадянства чи підданства іншої держави не визначаються національним законодавством, слід чітко роз'яснити:

Які конкретно дії вважаються такими, що спрямовані на набуття громадянства (підданства) іншої держави? Чи є встановлені критерії або приклади таких дій? Що є громадянством, що є підданством? Важливо зазначити, що в різних країнах та юридичних системах ці терміни можуть мати специфічні визначення та застосування. У сучасному міжнародному праві більше уваги приділяється поняттю громадянства.

З огляду на строки набуття відповідних змін до законодавства, а також з огляду на розпочату 24.02.2022 року повномасштабну агресію проти України, й те, що упродовж 2022 року діяла попередня форма декларації добросовісності, знову варто порушити питання строків відповідних тверджень.

Чи обмежується це твердження діями протягом певного часового періоду (наприклад, за останній календарний рік), чи воно охоплює попередні періоди? Якщо так, то які?

Тут варто відзначити, що у випадку якщо відповідне твердження охоплюватиме лише період останнього календарного року, то воно не охопить осіб, які вчинили дії з метою набуття громадянства (підданства) іноземної держави, наприклад після 24.02.2022 року та до 31.12.2022 року.

Пункт 17 "Мною не відвідувалася територія російської федерації та/або тимчасово окупована російською федерацією територія України (для декларації кандидата на посаду судді – після 01 січня 2015 року)".

Пункт 18 "Мені не відомо, чи відвідували члени моєї сім'ї територію російської федерації та/або тимчасово окуповану російською федерацією територію України (для декларації кандидата на посаду судді – після 01 січня 2015 року)".

Що вважається "відвідуванням" цих територій? Чи існують винятки або особливі обставини, за яких відвідування вважається прийнятним або необхідним? Чи підпадають під категорію осіб, які відвідували тимчасово окуповану російською федерацією територію України, особи які не зі своєї волі там опинилися після 01.01.2015, а особливо після 24.02.2022?

Чи підпадають під цю категорію мобілізовані судді, або ймовірні кандидати на посаду суддів, які були мобілізовані та перебували на тимчасово окупованій території під час виконання бойового завдання та/або при виконанні посадових повноважень?

Який період часу розглядається при оцінці цього критерію (календарний рік чи інші періоди)? Як визначається цей період, особливо для декларації кандидата на посаду судді?

Щодо членів сім'ї. Кого слід вважати членами сім'ї в контексті цього твердження? На яку дату? Чи існують обмеження за ступенем спорідненості або за типом сімейних зв'язків? Які саме? Як декларант має з'ясувати ці питання?

Пункт 19 "Мною сумлінно виконувалися професійні обов'язки".

Які критерії або стандарти використовуються для визначення сумлінного виконання обов'язків? Чи існують конкретні приклади або індикатори, які

демонструють сумлінність у виконанні обов'язків? Які конкретно обов'язки вважаються професійними в даному контексті?

Пункт 20 "Мною не порушувалася присяга судді, адвоката чи інша професійна присяга".

До 2016 року ч. 2 ст. 32 Закону України "Про Вищу раду юстиції" було визначено, що порушенням суддею присяги є, зокрема, вчинення ним дій, що порочать звання судді і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності судових органів.

При цьому, дії, які раніше охоплювалися поняттям "порушення суддею присяги", відповідно до чинного законодавства охоплюються ознаками складу істотного дисциплінарного проступку, оскільки за змістом пп. 1, 7 ч. 9 ст. 109 Закону України "Про судоустрій і статус судді" у редакції від 02.06.2016 істотним дисциплінарним проступком або грубим нехтуванням обов'язками судді, що є несумісним зі статусом судді або виявляє його невідповідність займаній посаді, може бути визнаний, зокрема, будь-який із таких фактів: суддя допустив поведінку, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, у тому числі в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших етичних норм та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду; суддя допустив інше грубе порушення закону, що підриває суспільну довіру до суду.

Отже, існує необхідність в роз'ясненні того, що є порушенням присяги, які конкретно випадки свідчать про таке порушення наразі, за яким Законом тощо.

Які дії або поведінка вважаються порушенням цих присяг? Чи існують конкретні випадки або приклади, які можуть демонструвати порушення присяги?

Пункт 21 "Випадків мого втручання у діяльність щодо здійснення правосуддя іншими суддями не було".

Пункт 22. Мною не надсилалися до Вищої ради правосуддя чи інших органів повідомлення про втручання в мою діяльність щодо здійснення правосуддя.

Пункт 23. "Вищою радою правосуддя не ухвалювалися рішення за результатами розгляду мого повідомлення про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя (це твердження поширюється на ухвалені у звітному періоді рішення незалежно від дати надіслання повідомлення)".

Відповідно до ч. 1, 2, 4 ст. 48 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання у діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом. Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його

діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора.

Отже, варто роз'яснити, які конкретно дії або поведінка вважаються втручанням у діяльність інших суддів? Чи існують чіткі приклади або випадки, які можна класифікувати як втручання? При цьому варто враховувати й те, як Вища рада правосуддя оцінює, чи мало місце втручання у здійснення правосуддя? Які критерії використовуються для цього? Адже є випадки, коли суддя звертається з відповідним повідомленням до Вищої ради правосуддя, однак остання ухвалює висновки про недоцільність вжиття заходів, передбачених статтею 73 Закону України "Про вищу раду правосуддя".

Пункт 25. "До мене не застосовуються заборони, визначені Законом України "Про очищення влади".

У більшості випадків діючі судді пройшли відповідні перевірки та отримали довідки про те, що до них не застосовуються відповідні заборони.

В той же час законом України "Про очищення влади" визначено, що заборона, передбачена частиною четвертою статті 1 цього Закону, застосовується до посадових та службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, в тому числі суддів, співробітників органів внутрішніх справ, прокуратури та інших правоохоронних органів, стосовно яких встановлено рішенням суду, яке набрало законної сили, що вони:

5) своїми протиправними рішеннями, дією чи бездіяльністю призвели до порушення прав людини та основоположних свобод, визнаних рішенням Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

У цьому контексті є невизначеність у трактуванні закону України "Про очищення влади", особливо у контексті застосування рішень ЄСПЛ як підстави для заборон, передбачених цим законом.

Тому варто чітко роз'яснити, чи вважаються рішення ЄСПЛ рішеннями суду, які набрали законної сили стосовно конкретних осіб і чи вважаються вони такими рішеннями, які встановлюють, що конкретні особи своїми протиправними рішеннями, дією чи бездіяльністю призвели до порушення прав людини та основоположних свобод?

Якщо так, то яким чином має діяти при заповненні декларації суддя, який пройшов відповідну перевірку і має на руках довідку про незастосування заборон, визначених Законом України "Про очищення влади", якщо рішенням ЄСПЛ констатовано порушення вимог Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод у справі, яку він розглядав.

І ще – досить часто ЄСПЛ констатує порушення через законодавчі недоліки. І фактично провина суду виявляється у тому, що він застосував закон, який зрештою визнано ЄСПЛ таким, який суперечить Конвенції. Нам невідомо про рішення ЄСПЛ, у яких згадувалися б конкретні посадові особи як такі, що своїми діями порушили вимоги Конвенції.

Крім того, Рішення ЄСПЛ оприлюднюються зазвичай на двох офіційних мовах Ради Європи: англійській та французькій. Ці рішення доступні на

офіційному веб-сайті ЄСПЛ та в їхній базі даних HUDOC, яка є основним ресурсом для пошуку та вивчення юридичних документів, пов'язаних з Європейською конвенцією з прав людини.

Важливо зазначити, що не всі рішення ЄСПЛ перекладаються на інші мови, хоча в окремих випадках деякі рішення можуть бути доступні у перекладі на мови держав-сторін Конвенції.

Тому слід роз'яснити, які розумні заходи суддя зобов'язаний вживати для виявлення таких рішень? У який спосіб та з якою періодичністю?

Знову ж, який період часу розглядається при оцінці цього критерію (календарний рік, у якому ухвалено рішення суддею, календарний рік, у якому ухвалено рішення ЄСПЛ тощо)?

Щодо п.28 "Мною не вчинялися діяння, що мали наслідком притягнення мене до юридичної відповідальності".

За галузями права юридичну відповідальність поділяють на кримінальну, адміністративну, цивільну, дисциплінарну, матеріальну, фінансову, конституційну, міжнародно правову тощо.

Умовами, що унеможливають застосування юридичної відповідальності, є: неосудність особи; наявність умов, що виключають суспільну небезпеку (шкідливість) діяння (непереборна сила, необхідна оборона, крайня необхідність, обґрунтований ризик, фізичний чи психічний примус, виконання наказу чи розпорядження, примирення сторін тощо); відсутність у діянні складу правопорушення; збіг строків давності притягнення до відповідальності; видання акту амністії чи помилування, або відміна акту, що встановлював юридичну відповідальність

Тому слід роз'яснити такі питання: За який період часу слід розглядати можливі діяння та їх наслідки? Чи існують встановлені тимчасові рамки? Чи враховуються в даному випадку строки давності притягнення до відповідальності чи суддя має відображати відомості незалежно від їх впливу?

Щодо усіх пунктів.

З огляду на те, що у більшості випадків твердження декларації занадто категоричні і не дають можливість чітко дати відповідь "підтверджую чи не підтверджую", а закон не дозволяє у декларації вказати твердження "не відомо", прошу надати чіткі рекомендації як діяти при заповненні декларації.

Наприклад: суддя використовує державну мову при відправленні правосуддя, але іноді допускає використання інших мов при спілкуванні на роботі з колегами, які здебільшого говорять іншою мовою. Чи може він дати відповідь "Підтверджую" на твердження "Мною використовується українська мова як єдина державна мова при здійсненні правосуддя та інших повноважень, визначених законом"?

Чи, наприклад, суддя чи кандидат на посаду судді іноді запізнюється (запізнювався) на роботу, чи ухвалює (ухвалював) рішення з порушенням

строків. Чи може він дати відповідь "Підтверджую" на твердження "Мною сумлінно виконувалися професійні обов'язки"?

При наявності будь-яких сумнівів, який варіант відповіді краще обрати? Чи в кожному випадку, коли суддя не підтверджує якоесь твердження, йому потрібно надавати додаткові пояснення, якісь докази цих пояснень?

На підставі вищевикладеного, звертаюся до Вас з проханням надати роз'яснення стосовно тверджень декларації доброчесності судді та кандидата на посаду судді та затвердити відповідні Правила заповнення таких декларацій в новій, розширеній редакції.

Впевнений, що отримання чітких роз'яснень з цих питань допоможе забезпечити прозорість та об'єктивність при оцінці виконання професійних обов'язків та запобігти можливим непорозумінням або помилкам у деклараціях.

З повагою

**Голова
Ради суддів України**

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Моніч', written in a cursive style.

Б.С. Моніч